

**NACHEM -
CONSOLATION OF TISHA B'AV**

Rabbi Efrem Goldberg

Rosh ① כ"ט (אונ'א ד'ד)

כל ימי [ק] תמנח למה

נהגו שאין אומרים נחם אלא בהפלת המנחה כיון דקאמר יחיד בתשעה בלא נריך להזכיר מעין המאורע מסתמא בכל ההפלות קאמר ערצית ושחרית ומנחה כעו ראש חדש פורים

תקנו א בתשעה באב צריך להזכיר וכו'. ירושלמי כמזוהו הרי"ף והרא"ש נסוף מסכת מעניות: וכו"ש וכתב [אדוני אבין הרא"ש כ"י ימי תמנחתי וכו'. לפעד"נ דהקדמונים היטה קצלה בידם שלא חיקוה אלא זמנחה והוא לפי שחיקנו לומר נחם להתפלל על הנחמה א"כ בערצית ושחרית שהוא כמי שמחו מוטל לפניו ואינו נמנחה אין לומר אומה אלא זמנחה:

BACH ② ב"ה (טו) איה (קט)

SHULCHAN ARUCH ③ שולחן ערוך (אה קט)

ג יליל תשעה באב

ויזמו (י) יושבים בבית הכנסת (ג) [ג] (יא) לארץ עד תפלת המנחה. (ועקשו נהגו לישב על ספסליהם (יב) מיד אחר (ד) [ד] שיצאו מבית הכנסת שחרית, (יג) ומארכיבין עם הקנינות עד מעט קדם חצות). (יד) 'ראין מדליקין גרות בלילה, (טו) פי אם יגר (ה) אחד לומר לאורו קנינות ואיכה:

TA'ANIS ⑤ תניא (כט)

The Gemara now discusses the second calamity listed in the Mishnah as occurring on Tishah B'Av.

THE TEMPLE WAS DESTROYED FOR THE FIRST TIME. How is this known? ובחדש החמישי בשבעה לחדש – היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחחים עבד מלך בבל וירושלם וישרף את בית ה' וגו' – For it is written: *Now, in the fifth month on the seventh of the month – which was the nineteenth year of King Nebuchadnezzar, the king of Babylon – came Nebuzaradan, captain of the executioners, a servant of the king of Babylon, into Jerusalem. And he burned the House of Hashem etc.*^[21] וכתוב: „ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחחים עמר לפני מלך בבל בירושלם וגו' – And elsewhere it is written: *Now, in the fifth month on the tenth of the month – which was the nineteenth year of King Nebuchadrezzar, king of Babylon – came Nebuzaradan, captain of the executioners, who stood before the king of Babylon, into Jerusalem etc.*^[22]

The Gemara cites a Baraisa that notes and reconciles the apparent discrepancy between these two accounts.

אי אפשר לומר בשבעה – ותניא – And it was taught in a Baraisa: *IT IS NOT POSSIBLE TO SAY* that the Temple was destroyed on THE SEVENTH of Av, as would appear from the verse in *Kings*, BECAUSE IT IS ALREADY STATED in *Jeremiah* that the incident took place ON THE TENTH. ואי אפשר לומר בעשור – AND IT IS NOT POSSIBLE TO SAY the Temple was destroyed ON THE TENTH of Av, as would appear from the verse in *Jeremiah*, BECAUSE IT IS ALREADY STATED in *Kings* that the incident took place ON THE SEVENTH. – HOW IS IT that these verses can be reconciled?

MISHNA BERURA ④ משנה ברורה

וכו'. רוצה לומר, דהולכין אחר כך לבית הקברות, כמו שקתוב בסוף הסימן, ועם שעור זה יפשוך עד חצות, דאז רשאי לישב על הספסל:

– ON THE SEVENTH, THE HEATHENS ENTERED THE SANCTUARY, AND THEY ATE AND PERFORMED DEPRAVED ACTS THERE ON THE SEVENTH AND EIGHTH. ותשיעי – AND ON THE NINTH, TOWARDS EVENING, THEY SET FIRE TO IT, AND THE ENTIRE DAY of the tenth of Av, AS IT IS STATED: *WOE UNTO US THAT THE DAY HAS DECLINED, THAT THE SHADOWS OF EVENING ARE APPROACHING.*^[23] – And thus did R' Yochanan say, in light of the Baraisa's teaching that the Temple burned primarily on the tenth of Av: *Had I been present in that generation which fixed the date for commemorating the Temple's destruction, I would not have fixed [the commemoration] on any day other than the tenth of Av, and not on the ninth,* מפני שרובו של היכל בו נשרף – because it was then that most of the Sanctuary was actually burned.

The Gemara explains the other view: – And the Rabbis, who nevertheless instituted the mourning for the Temple on the ninth of Av, held that *אתה היתה* – it is better to fix the commemoration according to the inception of the calamity than according to the major unfolding of the calamity itself.

RESTORATION OF JUSTICE

השיבה Restore our judges as in earliest times and our counselors as at first; remove from us sorrow and groan; and reign over us — You, HASHEM, alone — with kindness and compassion, and justify us through judgment. Blessed are You, HASHEM, the King Who loves righteousness and judgment.

From Rosh Hashanah to Yom Kippur substitute: the King of judgment. If forgotten, do not repeat Shemoneh Esrei. See Laws §64.

AGAINST HERETICS

ולמלשינים And for slanderers let there be no hope; and may all wickedness perish in an instant; and may all Your enemies be cut down speedily. May You speedily uproot, smash, cast down, and humble the wanton sinners — speedily in our days. Blessed are You, HASHEM, Who breaks enemies and humbles wanton sinners.

THE RIGHTEOUS

על הצדיקים On the righteous, on the devout, on the elders of Your people the Family of Israel, on the remnant of their scholars, on the righteous converts and on ourselves — may Your compassion be aroused, HASHEM, our God, and give goodly reward to all who sincerely believe in Your Name. Put our lot with them forever, and we will not feel ashamed, for we trust in You. Blessed are You, HASHEM, Mainstay and Assurance of the righteous.

REBUILDING JERUSALEM

ולירושלים And to Jerusalem, Your city, may You return in compassion, and may You rest within it, as You have spoken. May You rebuild it soon in our days as an eternal structure, and may you speedily establish the throne of David within it. Blessed are You, HASHEM, the Builder of Jerusalem.

During Minchah of Tishah B'Av substitute the following conclusion. If forgotten, do not repeat Shemoneh Esrei.

נחם O HASHEM, our God, console the mourners of Zion and the mourners of Jerusalem, and the city that is mournful, ruined, scorned, and desolate, mournful without her children, ruined without her abodes, scorned without her glory, and desolate without inhabitant. She sits with covered head like a barren woman who never gave birth. Legions have devoured her, and idolaters have conquered her; they have cast Your people Israel to the sword and wantonly murdered the devout servants of the Supreme One. Therefore, Zion weeps bitterly and Jerusalem raises her voice. My heart, my heart — [it aches] for their slain! My innards, my innards — [they ache] for their slain! For You, HASHEM, with fire You consumed her and with fire You will rebuild her, as it is said: I will be for her, the words of HASHEM, a wall of fire around and I will be glorious in her midst. Blessed are You, HASHEM, Who consoles Zion and rebuilds Jerusalem.

Continue: The offspring

(1) Cf. Isaiah 1:26. (2) Zechariah 2:9.

5707 — Console On Tishah B'Av, the anniversary of both Temple's destructions, the prayer for Jerusalem is concluded with this lonely, borrowed, mother and closes with poignant insertion. In the prophetic manner, it confidence in God's pledge of future redemption.

דין

השיבה שופטינו כבארשוננו, ויוצינו כבתחלה, והסר ממנו גגון ואנחה, ומלך עלינו אתה יהיה לבדך בחדר וברחמים, וצדיקנו במשפט. ברוך אתה יהוה, מלך אוהב צדקה ומשפט.

From Rosh Hashanah to Yom Kippur substitute. If forgotten, do not repeat Shemoneh Esrei. See Laws §64.

ברכת המינים

ולמלשינים אל תהי תקנה, וכל הרשעה פרגע תאבד, וכל איבויך מהרה ופירתו, והודים מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניע במהרה בקמינו. ברוך אתה יהוה, שובר איבים ומכניע זדים.

צדיקים

על הצדיקים ועל החסידים, ועל זקני עמך בית ישראל, ועל פליטת סופריהם, ועל גרי הצדק ועלינו, יהמו רחמיך יהוה אלהינו, ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת, ושם חלקנו עמיהם לעולם, ולא נבוש כי כך בטחנו. ברוך אתה יהוה, משען ומבטח לצדיקים.

בנין ירושלים

ולירושלים עירך ברחמים תשוב, ותשכון בתוכה כאשר דברת, ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם, וכסא דוד מהרה לתוכה תבין. ברוך אתה יהוה, בונה ירושלים.

During Minchah of Tishah B'Av substitute the following conclusion. If forgotten, do not repeat Shemoneh Esrei.

נחם יהוה אלהינו את אבלי ירושלים, ואת העיר האבלה ותחריבה ותבונה ותשוממה. האבלה בגיה, והחריבה מקצועותיה, והבונה מבונה ותשוממה מאין יושב והיא יושבה וראשה חפוי באשה עקרה שלא ילדה, ונבלעה לגינות, וירשעה עוברי זרים, ויעילו את עמך ישראל לחוב, וחרו בו חסיד עליו, אל פן ציון גמר חריבה, וירושלים תמון קולה. לפי על חלליהם, מיני מצי על חלליהם, כי אתה יהוה באש הצמה, ובאש אתה עתיד לבנותה, פאמורה ואני אוהב לך, ואם יהוה, תומת אש שביב ולכבוד אתה בחוכה. ברוך אתה יהוה, מנחם ציון ובונה ירושלים.

את אמת

BEREISHIS (24) בראשית (כד)

And Isaac brought her into the tent of Sarah his mother; he married Rebecca, she became his wife and he loved her; and thus was Isaac consoled after his mother.

ויבאה יצחק האהלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהיה לו לאשה ויאבהה וינחם יצחק אחרי אמו:

TANCHUMA (7) תנחומא (ז' זיל)

(ט) ואת יהודה שלח. זה שאמר הפתוב, הנני שלח מלאכי ופנה וגו' (מלאכי ג). בא וראה, כל צרות שארע ליוסף ארע לציון. ביוסף כתיב, וישראל אהב את יוסף. בציון כתיב, אהב ה' שערי ציון (תהלים פ"ו). ביוסף כתיב, וישנאו אתו. בציון, נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה (ירמיה י"ב). ביוסף, והנה אנחנו מאלמים אלמים. בציון, בא יבא ברנה נשא אלמתיו (תהלים קכ"ו). ביוסף, המלך תמלך עלינו. בציון.

KEIUM (1:8) משניות (ט"ז)

לפנים מן החומה מקדש מהם — שאוכלים שם קדשים קלים ומעשר שני. הר הבית מקדש ממנו — שאין זבים וזבות נדות ויולדות נכנסים לשם. החיל מקדש ממנו — שאין גוים וטמא מת נכנסים לשם. עזרת נשים מקדשת ממנו — שאין טבול יום נכנס לשם, ואין חייבים עליה חטאת. עזרת ישראל מקדשת ממנה — שאין מחסר כפורים נכנס לשם, וחיבין עליה חטאת. עזרת הכהנים מקדשת ממנה — שאין ישראל נכנסים לשם אלא בשעת צרכיהם: לסמיכה, לשחיטה, לתנופה.

Within the walls is more sanctified than these, for we may eat there kodashim kalim and ma'aser sheni. Har Habayit is more sanctified than this, for zavim and zavot, niddot and yoldot may not enter there. The Heil is more sanctified than this, for Gentiles, and one rendered impure by a corpse, may not enter there. Ezrat Nashim is more sanctified than this, for a tevul yom may not enter there, but they are not liable to a sin-offering for it. Ezrat Yisrael is more sanctified than this for one lacking atonement may not enter there, and they are liable to a sin-offering for it. Ezrat Kohanim is more sanctified than this, for

BEREISHIS (25) בראשית (כ"ה)

²² God remembered Rachel; God hearkened to her and He opened her womb.
²³ She conceived and bore a son, and said, "God has taken away my disgrace."
²⁴ So she called his name Joseph, saying, "May HASHEM add on for me another son."

ויאמר: ילדה בת ותקרא את שמה דינה: ויזכר אלהים את רחל וישמע אליה: ואלהים נפתח את רחמה: ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלהים את חרפתי:

EZRA EZRA (15) אבן וסרא (פ"ד)

(כג) אסף אלהים את חרפתי, כטעם כרת, וכן ונאסף שמחה וגיל (ישעי' טז י). ואחרים אמרו, כי השם ראה החרפות שהיו הנשים מחרפות אותי בעבור היותי עקרה, וכאילו נאספו ונתחברו אצל השם. והנה נולדו ליעקב י"ב בנים²⁴ בדי שנים, וכאשר ספרום הקדמונים⁶⁰ מצאום בני ששה חדשים וימים במספר. ויתכן שנתנה לאה שפחה ליעקב קודם שנולד נפתלי. גם הרחה רחל קודם שנולד זבולון, וגם דינה לא ידענו מתי נולדה⁶¹.